Plenum

Onsdag 9.5.2018 kl. 14.03—19.16

6. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om tillhandahållande av digitala tjänster och lag om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

Regeringens proposition RP 60/2018 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Tuula Haatainen: Ärende 6 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till förvaltningsutskottet, som kommunikationsutskottet ska lämna utlåtande till.

För remissdebatten reserveras 45 minuter. Om vi inte inom den utsatta tiden hinner gå igenom hela talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter under dagens plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade. Om debatten om ärendet däremot avslutas före den reserverade tiden gått ut går vi över till nästa ärende på dagordningen, ärende 7.

Debatt

17.33 **Pauli Kiuru kok:** 5 minuuttiako se oli?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: 7 minuuttia. [Paavo Arhinmäki: Kolmekin riittää!]

Arvoisa rouva puhemies! Kiitän Paavo Arhinmäkeä kiinnostuksesta puhettani kohtaan. Saattaa olla, että 3 minuuttia ei riitä. [Paavo Arhinmäki: 200:sta minä olen paikalla kuuntelemassa!]

Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä digitaalisista palveluista ja niiden tarjoamisesta ja saavutettavuudesta. Tässä taustalla on EU-parlamentin ja -neuvoston direktiivi, se on sieltä lähtenyt liikkeelle. Tämä esitys on tausta huomioon ottaen aivan käypää tavaraa, ja en halua millään tavalla sitä moittia. Puheeni painotus menee pikkasen sivuun tästä hallituksen esityksestä mutta ehkä perustelluista syistä, ja katson, että se ikään kuin tukee tätä EU:n näkemystä ja tuota hallituksen esitystä, ja uskon, että varmaan Paavo Arhinmäkikin on kanssani hyvin pitkälle samoilla linjoilla, koska tässä puhutaan syrjäytymisestä ja kaikkien suomalaisten pitämisestä mukana tässä yhteiskunnassa.

Laeilla pyritään siis edistämään digitaalisten palvelujen laadukasta ja tietoturvallista tarjoamista julkisella sektorilla sekä parantamaan yhteiskunnan erityisryhmien edellytyksiä selvitä omatoimisesti. Kysymys on tarjonnasta, ja sitten toisaalta puhutaan tässä hallituksen esityksessä saavutettavuudesta. Se, mihin kiinnitän huomiota, on tämä vastaanottaja-

puoli eli vastaanottaminen, johon liittyvät vastaanottajan taidot digitaalisiin asioihin liittyen, tarvittavat laitteet, niiden hankkiminen, ja sitten tietysti asenteet.

Haluan kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kun Suomi digitalisoituu ja maailma digitalisoituu kovaa vauhtia, niin kaikki suomalaiset, kansalaiset, eivät ole pysyneet tässä vauhdissa mukana, ja sitä kautta mahdollisuudet vaikuttaa asioihin asuinpaikasta riippumatta eivät välttämättä toteudu sillä tavalla kuin olisi toivottavaa. Se, että ei ole digitaalista lukutaitoa, altistaa nykypäivänä vääjäämättä syrjäytymiselle. Jos palvelu on saatavissa vain sähköisesti, tarkoittaa se käytännössä monelle sitä, että palvelua ei ole saatavissa enää ollenkaan, ja siinä tapauksessa yhdenvertaisuus ei enää toteudu.

Tässä hallituksen esityksen 5 §:ssä on tästä sähköisestä tarjoamisesta, ja oikeastaan lähden tästä 5 §:n perusteluista. Täällä 5 §:n otsikkona on Digitaalisten palvelujen tarjoaminen, ja perusteluissa lukee seuraavasti: ”Myös muiden, vaihtoehtoisten kanavien ja asiointitapojen saatavilla olosta on huolehdittava tarkoituksenmukaisella tavalla. Laillisuusvalvonnassa on pidetty ongelmallisena menettelyä, jossa viranomainen on päätöksellään tarjonnut vain sähköisen asioinnin mahdollisuutta.” Eli on oltava tämän digitaalisen sähköisen palvelun rinnalla edelleen myös jatkossa muita tapoja hoitaa asioitaan.

Se, mihin toivon valiokunnan kiinnittävän huomiota tässä 5 §:ssä, on se, että perusteluissa tämä vaihtoehtoinen tapa on huomioitu mutta itse pykälässä siitä ei puhuta enää mitään. Puhutaan vain, että on oltava tarjolla digitaalisia palveluita ja niiden saatavuuden on oltava hyvä. Eli puolustan tässä niitä kansalaisia, joilla ei ole digitaitoja. Esimerkiksi yli 65-vuotiaista 500 000 henkilöä ei ole koskaan käyttänyt mitään digitaalista palvelua. Ilman älypuhelinta on myös noin 500 000 suomalaista yli 65 vuoden ikäryhmästä. Ja nyt jos ajatellaan, että puhumme digitaalisten palveluiden tarjonnasta ja saatavuudesta, niin se ei vain toteudu, jos niitä laitteita ei ole tai ei ole taitoa niiden käyttämiseen. No, mikä avuksi? Avuksi kannattaa ottaa koulutus. Ja ketkä sitä koulutusta voivat tarjota? Nähdäkseni vastuuta ja rahoitusta pitää antaa kirjastoille, kansalaisopistoille sekä muulle vapaalle sivistystyölle, jotka jo tälläkin hetkellä tekevät sitä työtä, mutta kun nämä 500 000 on, niin se työ ei ole valmista. Riippumatta siitä, mikä hallitus seuraavalla vaalikaudella jatkaa, toivon, että hallitusohjelmaan tulee vahva kirjaus siitä, että digitaitoja viedään kirjastoissa, kansalaisopistoissa ja vapaassa sivistystyössä eteenpäin.

Tämä ei ole kysymys pelkästään esimerkiksi pankkipalveluista tai Kela-palveluista, tämä on kysymys myös sivistyksellisistä palveluista. Verkkoympäristössä on runsaasti erilaista kulttuuritarjontaa, lehdet ja kirjat ovat digitaalisesti saatavilla, tv-ohjelmia löytyy verkkomaailmasta. Niitä on siellä arkistoituina, ja musiikkia ja elokuvia, erilaisia arkistopalveluita on lähes äärettömästi. Kaikesta tästä henkilöt, jotka eivät ole digilaitteitten kanssa sinut, jäävät valitettavasti paitsi.

Eli viestini on se, että pidetään kaikista huolta, pyritään antamaan sellaista koulutusta, että myös ikäihmiset pääsevät palveluihin käsiksi, tämä koulutus on helposti toteutettavissa pienillä kustannuksilla, kohderyhmä huomioiden maltillisella tavalla se opetus etenee ja huomioidaan [Puhemies koputtaa] oppijoiden valmiudet. — Kiitos.

17.40 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa rouva puhemies! Digitaalisuus on päivän sana, ja saavutettavuusdirektiivi on asia, josta on ainakin joissakin valiokunnissa käsitelty jo aikaisemmissa vaiheissa sitä, mitenkä oikeasti esimerkiksi YK:n vammaisten oikeudet tulevat toteutumaan näissä digitaalisissa palveluissa. Nythän tuntuu esimerkiksi sote-palveluissa pääministerikin täällä uskovan vahvasti siihen, että ihmiset tulevaisuudessa käyttävät sote-

palveluita myöskin digitaalisina. Siinä kyllä haasteena on se, että tällä hetkellä on Suomessa ainakin 400 000 ihmistä, jotka eivät niitä käytä, joilla ei ole konetta, jotka eivät osaa niitä digitaalisia palveluita käyttää. [Pauli Kiuru: 500 000!] Ja sen takia tulee huolehtia, että on olemassa tämä mahdollisuus, että aina on ohjeistusta, aina on mahdollisuus käyttää myöskin ihan kasvotusten, puhelimitse tai jollain muulla keinolla niitä palveluita.

Tähän lakiin sisältyy tällä hetkellä siis ajatus, että kaikki julkiset palvelut kuntien, valtion, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, ammatillisten koulujen, Kelan ynnä muitten osalta siirrettäisiin tähän, mutta myöskin yhtiöiden osalta, niin että muun muassa Posti, julkinen liikenne, VR ynnä muut, pankit ja kaikki ne, joissa tarvitaan vahvaa tunnistautumista, tulisivat sen järjestelmän piiriin, niin että kaikkia niitä verkkosivuja pitäisi olla muun muassa näkövammaisilla mahdollisuus käyttää. Onneksi tähän on tehty muutaman vuoden siirtymäaika, että kaikkea ei tarvitse olla ensi vuoden alusta vaan viimeisten mobiilipalveluiden tulee olla siirrettyinä vuoden 21 aikana saavutettavuuden pariin kaikille. Mutta haastetta tulee, ja yhä edelleen siis haluaisin painottaa sitä, että joka tapauksessa vaihtoehtoisia muotoja palveluiden saamiselle tulee olla tämänkin jälkeen.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till förvaltningsutskottet, som kommunikationsutskottet ska lämna utlåtande till.